

CARTE de ÎNVĂȚĂTURĂ

Editura NICO din Târgu Mureș, condusă de poetul Nicolae Băciuț, se respectă și mereu ne onorează cu apariții editoriale de calitate, și pe dinafară, și pe dinăuntru. Una dintre ele, recentă, este **Confesiuni provocate** (2013), volum ce adună între copertele sale 22 de interviuri luate de Mircea Dinutz și Rodica Lazărescu unor personalități ale culturii noastre contemporane.

Materialul era încă pe masa de lucru, mărturisește Rodica Lazărescu în “cuvînt-înainte”, în scopul de a realiza mai mult decît o sumă de interviuri, cînd împrejurările au făcut ca tipărirea volumului să devină un act de cinstire a memoriei omului, scriitorului și colegului Mircea Dinutz care ne-a părăsit pe neașteptate, prea repede. “Am pus, scrie alcătuitoarea volumului în «cuvînt-înainte», în încheiere, interviul pe care ni l-a acordat în 2011, Mircea Dinutz - «La fileu se află provincia» -, ca o cortină ce se închide peste viața liniștită și prea repede trecătoare, a Omului, dar se deschide spre posteritate, lăsînd să se întrezărească spectacolul de gînduri și de idei, verticalitatea, fibra morală, bogăția și frumusețea interioară a Intelectualului care – îmi permit să-l citez pe prof. Constantin Călin – «respira, trăia printre cărți»”.

Interviurile, instructive și agreabile convorbiri, nu sunt luate aleatoriu, ci din perspectiva unor ținte bine alese. Formularea întrebărilor și orînduirea lor într-un sistem și răspunsurile care nu sunt răspunsuri, ci confesiuni provocate (proustian) sunt caracteristici care fac din însumarea interviurilor o **carte**. Întrebările sunt astfel ticluite și ordonate, încît cel provocat la confesiune este obligat la sinceritate. Dovada netrucării sunt asemănările pînă la coincidență între răspunsurile și argumentele-exemple din interviuri diferite. În final, răspunsurile, în mod indirect, schițează o biografie exemplară și o imagine a lumii comuniste și postdecembriste a mărturisorului. Răspunsurile sunt adevărate lecții de morală, de atitudine civică și de gîndire liberă. Fiecare interviu este precedat de un “prolog”: o schiță bibliografică sau o schiță de portret. De remarcat nu e afit procedeu, cît *coincidența* dintre “prolog” și chipul celui în cauză, chip ce se conturează din cele mărturisite. Cel în cauză nu cunoaște “introducerea!”. Fiecare confesiune are ca **pre-text**, fie un eveniment biografic (aniversarea), fie un eveniment editorial, fie o propoziție emblematică rostită cu altă ocazie. Fiecare confesiune, în funcție de personalitatea și domeniul de activitate al celui care se confesează, se individualizează, se personalizează. Astfel, cea a lui **Dumitru Radu Popescu** se caracterizează prin limbajul metaforic-parabolic; mărturisirile lui **Niculae Gheran** sunt ale omului înțelepțit; confesiunea lui **Ioan Adam** este a aceluia aflat permanent la masa de lucru, dar, în același timp, atent și la ce se întîmplă în jurul său; răspunsurile lui **Petru Ursache** sunt ale celui aflat permanent pe baricadă, iar **Magda Ursache** luptă cu Alzheimer-ul; cele ale lui **Mihai Vinereanu** sunt ca un duș rece; dialogul electronic al lui **Viorel Savin** are haină de cea mai bună calitate literară, s.a.m.d. Fiecare text-confesiune suportă și merită un comentariu individual. În finalul lecturii realizezi că setul de întrebări are o axă dramatică pe care se grefează răspunsurile ce vizează deopotrivă persoana și vremea sa. Toți cei care se prezintă la Confesional sunt martori și procurori. Judecători vor fi ascultătorii-cititori.

Cei interesați, citind această carte de interviuri, pot lua o lecție de jurnalism. Lecția este obligatorie pentru cei care cred că interviul este floare la ureche. Din păcate sunt destui dintre aceștia pe la faimoasele noastre cotidiene și alte fițuici viu colorate. Care este lecția? Întrebările trebuie formulate adecvat **personalității**; chestionările să fie iscoditoare, cu țîlc și pline de *capcane* încît să-l oblige pe cel interviuat la răspunsuri sincere și directe, nu truate și ocolitoare, evazive; întrebările trebuie astfel formulate și orînduite încît să-i înfrîneze narcisismul, fie el și involuntar.

Cartea de interviuri atât de inspirat intitulată, *Confesiuni provocate* conține nu puține **propoziții de ținut minte**. Am spicuit câteva (ceea ce apare în paranteze drepte ne aparține): “Am înlocuit *ce ți-e scris prin ce ai scris [...]* Citesc deci exist”, “Mărul memoriei [nu] e fruct oprit” (Magda Ursache); “Cunoașterea reală a trecutului ne ține ca Neam și Țară” (Petre Țurlea); “Miturile veritabile nu sunt creația unor ideologii [trecătoare], ci vin din «inconștientul colectiv» (Jung), din arhetipuri (Mircea Eliade) sau din arhei (Eminescu)” (Theodor Codreanu); “Mai bine faci și să regreti, decât să regreti când nu poți”, “timpul nu suportă erată” (N. Gheran); “Timpul [e] tot mai scurt, [iar] arta tot mai lungă” (Ion Pop); “fără cultură, o națiune nu există în istorie și, tot fără cultură, un om nu are identitate” (Eugen Simion).

Mediaș, martie, 2013

Ionel POPA